

ГОЛОС УКРАЇНИ

Влада — Радам!

Газета Верховної Ради Української РСР

◆ № 163 ◆ П'ятниця, 23 серпня 1991 року ◆

Ціна 10 коп.

МУЗИКА ДУШ І МАЙДАНІВ

Цей знімок міг би бути підписаний, скажімо, так: «На рок-концерті». Але це — зовсім інший концерт Тиждень, що розпочався нейтрально-заспокійливою музикою по радіо, завершується стихійними рок-акордами майданів. Як добре було б з понеділка кожному з нас почути знову соло власних душ...

Фото Юрія ЮРЧЕНКА.

У ПРЕЗИДІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНСЬКОЇ РСР

22 серпня відбулося засідання Президії Верховної Ради Української РСР.

Президія вирішила скликати позачергову сесію Верховної Ради Української РСР двадцятих серпня 1991 року.

На розгляд сесії вноситься питання «Про політичну ситуацію».

УКАЗ

Президії Верховної Ради
Української РСР

ПРО СКЛИКАННЯ ПОЗАЧЕРГОВОЇ СЕСІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНСЬКОЇ РСР

Президія Верховної Ради Української РСР постановляє:

Скликати позачергову сесію Верховної Ради Української РСР двадцятих серпня 1991 року в місті Києві.

Голова Верховної Ради
Української РСР
Л. КРАВЧУК

м. Київ
22 серпня 1991 року

ПОРУШЕНО КРИМІНАЛЬНУ СПРАВУ

Прокуратура РРФСР порушила кримінальну справу на членів колишнього ДКНС, які брали участь у державному перевороті, повідомив на надзвичайній сесії Верховної Ради РРФСР, що проходить у Москві 22 серпня, генеральний прокурор республіки В. Г. Степанов. Він зокрема, сказав:

— Учора, незважаючи на критику з бездіяльності на адресу правосуддя, органів, а на це відповісти не міг з сутюжених міркувань. Кримінальну справу було вчора прокуратурою Росії порушено, але про це ми не говорили. Після того, як з Фароса прибув літак, в аеропорту був затриманий Крючков, арештований і доставлений в місто, де він утримується під вартою. Санцією дав генеральний прокурор Росії. На іншому літаку прилетів Язов і Пізиков, вони також арештовані і посаджені в місто, де утримуються під вартою. Зараз йдуть їх допити.

У кабінеті колишнього Віце-президента Янаєва закінчено обшук, він доставлений у Прокуратуру Росії, де йде його допит і складно стягнути на його арешт. Крім того, зараз йде допит іншого члена цього комітету — Балганова. На жаль, не вдалося завершити операцію по арешту Пуго. При спробі увійти в квартиру міністра внутрішніх справ СРСР, він пошкодив життя самому. Тяжкого поранення завдала собі його дружина, яку доставлено в лікарню в тяжкому стані.

Павлов перебував в лікарні, Стародубцев — де межам Москви. Буде винто заходів до їх виклику і допиту.

Прокуратура РРФСР продовжує розслідування. Результати його буде оголошено.

Кор. РосТАРС.

ІЙ МАРШ?

з Москвою імувала іершоджерел. учері, коависла громе в обласній підкріпленій тами прогачений на му я вже поною у завт-

до зачитано телеграму на адресу Верховної Ради України за підписом голів обласних Рад Львівської, Тернопільської та Івано-Франківської областей, з вимогою дати правову оцінку позиції правоохоронних органів України, причетних до арешту Президента СРСР Михайла Горбачова.

Виступаючи перед журналістами, голова Львівської обласної Ради Вячеслав Чорновіл поіформував присутніх про те, що деякі комуністи, які місяцями не сплачували партійні внески, швидко зробили це про всяк випадок, а секретар Львівської обласної Компартії В. Гончарук назвав позицію обласної Ради щодо путчистів... нетелераційно.

У цивілізованих країнах світу серед акостей претендентів на високий пост на чільному місці ставиться його особиста порядність, а вже потім виборці беруть до уваги пропоновану програму. Може, замислившись наразі, обираючи «слуг народу» різних рівнів, над таким аполітичним, а отже вічним поняттям, як совість, честь і порядність. Грім уже вдарив, наступив час перехреститись...

Оксана ТЕЛЕНЧІ,
власний кореспондент
«Голосу України».
Львів.

Анонс

БОЛГРАД
СКЛИКАЄ
БОЛГАР

У місті Болграді — історичному центрі болгарських поселень на півдні нашої республіки — 23—25 серпня відбується перший Всесоюзний фестиваль болгарської національної культури. В ньому візьмуть участь професійні та самодіяльні художні колективи з ряду областей України, з інших союзних республік, а також гості з Болгарії.

Наш кореспондент.
Одеська область.

ДЯДЕЧКУ,
ДАЙ ТЕЛЕФОНЧИК!

Відповідалих працівників Міністерства зв'язку УРСР напевно чи спіткає доля Корейка, не будуть за ними бігати інваліди та ветерани, вигукуючи: «Дай телефончик, дай телефончик!» Бігати ветеранам важко... Мабуть, саме тому невинуватим поведінкою темпами здійснюється телефонізація квартир саме цієї категорії громадян.

Відповідно до постанови Ради Міністрів УРСР і Укрпрофради № 166 від 21 червня 1988 року встановлення телефонів на квартирах інвалідів Великої Вітчизняної війни і воїнів-інтернаціоналістів передбачалося завершити до 1990 року, учасників війни — до 1993 року.

Однак, за даними Міністерства статистики УРСР, на 1 січня 1991 року не задоволено більше 200 тисяч заяв, тобто на 16 відсотків більше, ніж на початок п'ятиріччя. Протягом 1986—1990 років телефонізовано лише 254 тисячі квартир; з громадян, які мають право на першочергове встановлення телефону, їх одержав лише кожний шостий.

У 38 районах Закарпатської, Запорізької, Полтавської, Рівненської, Волинської областей не встановлено інвалідам війни та інвалідам-інтернаціоналістам понад тисячу номерів, або 38 відсотків.

У ряді випадків телефонізація квартир цих категорій громадян здійснюється безсистемно. П'хід не контролюється, у першу чергу телефоні встановлюються особам, які проживають у зоні введення в дію АТС.

Як поивзало обстеження, проведене Міністерством статистики УРСР, у містах і селищах міського типу кожної республіки 12 відсотків пільговиків чекають на встановлення телефону більш десяти років, а в Полтаві ця цифра сягає 16 відсотків. Проте перше місце в цьому змаганні безвідповідальності посідає Мелітополь — 46 відсотків, майже так само ставлять до пільговиків у Кривому

Розі, Дніпродзержинську, Луцьку, Харкові, Миколаєві, Феодосії. У сільській місцевості 11 відсотків інвалідів війни та воїнів-афганців чекають на встановлення телефонів 5—10 років, 2 відсотки — більше десяти.

Рівень виконання завдань по будівництву і введенню в дію міських АТС у 1986—1990 роках становив 90 відсотків, у Львівській області — 54. Строк введення виробничих потужностей зрівняв в містах областей і сільській.

Наприклад, у Донецькій області з 11 запланованих АТС споруджено лише п'ять, у Луганській і Одеській — відповідно чотири і три з шести, у Кіровограді — жодної з трьох.

Зрозуміло, певним чином виправдовує зв'язківців те, що становиче ускладнюється не тільки відсутністю матеріальних засобів, а й високою вартістю робіт, що негативно позначається на фінансовому стані підприємств зв'язку. І з оглядом минулої п'ятиріччя щорічно невідшкодовані витрати по встановленню телефонів за пільговим тарифом для підприємств Міністерства зв'язку УРСР дорівнювали 15 мільйонів карбованців, а виділена на 1991 рік компенсація у зв'язку з підвищенням оптових цін на матеріал обладнання не покриє збитків зв'язківців.

Годі й казати, чудову постанову прийняли у 1988 році, лише за заначкою забули полічити гроші у власній кишені. Але ж нормальний середньостатистичний громадянин, перш ніж зробити покупку, зазирає до гаманця...

Отже, реально ставлячись до життя і враховуючи щорічне зростання числа заяв від пільговиків на встановлення телефонів, як свідчать дані, чимовольники треба цієї категорії громадян очікувати лише протягом п'яти—шести років. Що ж, чекали більше...

Катерина ВОРОНЕНКО.

ДИРЕКТОР СІДАЄ ЗА
«БАРАНКУ»

У Харкові закінчилися вже традиційні авторалі «Директор». За кермом автомобіля міг сидіти тільки директор чи його перший заступник, а штурман — працівник підприємства.

Серед учасників були й представники прекрасної статі. Виручені від змагання кошти будуть спрямовані на розвиток технічних видів спорту в області.

БІЛЬЯРДНА КУЛЬКА —
НЕ МИЛЬНА БУЛЬКА

Головного ветеринарного лікаря Нововодолазького району було спіймано на крадіжці — поцінував із сільського гнібу більярдні кульки. Дріб'язковий злодій виявився... депутатом райради. Як повідомляє тижневик «Панорама», голова райради поставив на сесії питання про перебування П. Бондаренка на посаді керівника. Але депутати з гнівом відхилили цю пропозицію. І неактивним при цьому був Л. Чернобай, недавньо знятий з посади голови райради та виключений з членів КПРС за зловживання службовим становищем.

ПРО «ЗЕКА» ЗАМОВИЛИ
СЛОВО

Два роки в Харкові діє обласний центр соціальної адаптації копіншків «зеків». У заводському гуртожитку вони, по суті, заново вчать жити в суспільстві. Центр узяв на себе також клопотн по їхній прописці, працевлаштуванню. Обласний центр підприємство при цьому тільки одне підприємство. Недавно місьвиномком прийняв рішення взяти благодійну організацію під свою оліку.

Микола КОСИЙ,
власний кореспондент
«Голосу України».

БЕЗ КОЛ

У Фастові водіям «швидкої» ось у таких умовах доводиться ремонтувати зношену техніку і влітку, й посеред зими. Після дощу дождж — болото. Сама ж станція міститься в старому будинку, зовні схожому на сарай, де немає елементарних умов для роботи. А в штатному розписі закладу — понад сто чоловік і обслуговують вони не тільки місто, а й райони — це ще понад 50 тисяч населення.

Отож і не можуть домовитися між собою міськ- та рай-виномкоми, хто має дбати про спільну лікарню. Клопотання депутатів також залишаються без відповіді. Сильні не обцяли службові особи, що ремонт приміщення буде швидко завершено, воду підведуть і калюжі заасфальтують, а віз і інші там...

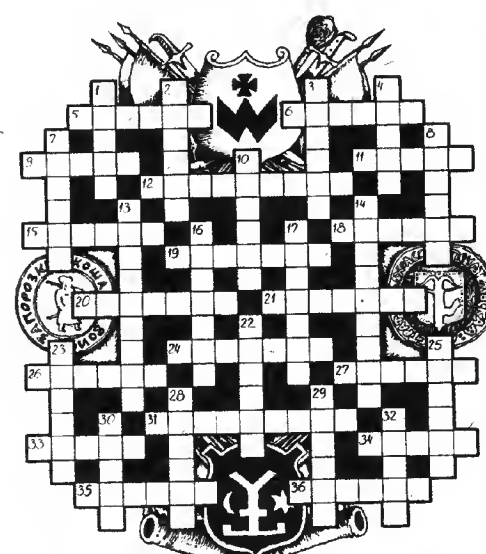
Щойно Кабінет міністрів республіки відіслав Фастів і кілька сіл Фастівського району до населених пунктів нетвертої категорії радіаційного забруднення внаслідок катастрофи на ЧАЕС. В світлі цієї принципіальної новини як не згадати і про «турботу» Київського обласного центру про фастівську медицину. Коли

розроблялися економічні програми розвитку, апарат і про заведення станції швидкої про тутешню радіаційну ситуацію, апарат і про заведення групи фастівських видів і інших річ майже «чорнобильців» заляпав Фастову не...

го, тоді як у довод значить на у віддаленості. Для цієї медичної ті, що прийняв із «зон», до локвадентів не...

Згадає р міністрів, о ркть виріше проблеми. А асфальтувати будувати б ших замороз...

Віталій
депутат Р ласної Ра...

КРОСВОРД
«КОЗАЦЬКИЙ»

ПО ГОРИЗОНТАЛІ: 5. Поема Байрона. 6. Персонаж однієї з найдавніших українських народних дум. 9. Легендарний козан-бандурист. 11. Козацький повноводць. 12. Острів, де була Січ. 15. Обгороджене поле. 18. Історично-географічна область. 19. Столиця держави Б. Хмельницького. 20. Відзнака впади у запорозьких козаків. 21. Скульптор, автор номпо-

зичті «Запорожець після бою». 24. Адміністративно-територіальна одиниця у Новій Січ. 26. Символ влади козацького полковника. 27. Річка. 31. Нерівнини сепансько-козацького повстання. 33. Гетьман, автор першої у світі конституції. 34. Розвідувальний козацький роз'їзд. 35. Козан найманого піхотного попку. 36. Козан-артилерист.

Відповіді надруковані в журналі. До центру тос 3. Серого ра 9. Збори ра 15. Гог Від центру лас 4. Струпа 10. Агрес пер. 16. Май

Наші мандрівки

Я ЗБИРАЄ КАМІННЯ

апоп. І подучно: а у нас дешево... Та йому не думних — своя

доставши з мішок, був дещо туалет коштувати з розпачу за 4 карбованці зрадів, но сто метрів ті за два з по-решено махнувся з чарів-міста Бордо у ордка пропону-ла-поли) по 40 а пляшку і пі-двістію і опти-хав пропозицію, яка ітигимо на вулиці ста-аляшку за 35... першого дня пе-Естонії розлуча-ми, які шпразу у Києві, ста-алк витратив

за тиждень те, що розраховував на три, мимоволі став акалізувати. Ввійти в курс політекомітій капіталізму, яку відчув на власній кишені, люб'язно допоміг прем'єр Едгар Савісар: я саме порівнював ситуацію «у нас» і «у них», лежачи на готельному ліжку і готуючись не пошити удруге в дури, коли прийде переказ із Києва, як клацнув приймач... Я морщив лоба, намагаючись продертися крізь пояснення джем'єра до отого кліматного «хто винен?» у суперечці між естонським містом і селом про роздмухування ціни. Селянин? Аж же це йому допомагає уряд, відпустивши з 1 липня ціни і дозволивши дерти з мене три шкурки? Робітник? Аж же це саме продукція меблевого комбінату «Нарова», який звикнувався селян у геолодиді, проти пролетарів, підсочила в ціці на початку року (до мільйонів ціна на сільгоспродукцію) у 3—5 разів? Чи, мо-

же, вниий розтлінний вплив так званого вільного світу — адже у Таллінні вільно приймається, крім інової, естонської, лєнінградської (хоч там і «наш» Невзоров), дві центральні, три фінські телепрограми. А може, те, що зареєстрували першими в Союзі, чи то пак не останніми поза Союзом, товариство лесбіанів?

Воля є воля. Як сказано у третій книзі Ездри, за те, що народ узяв собі волю не виконувати закону Божого, останній дав їм свободу загинути від меча...

Можна, звичайно, пограти на національних почуттях в особливому районі Естонії — Цвінціо-Східному, загрожуючи, як це роблять мери Нарви, Сілламяе та Кохтла-Ярве, створити Принаровську республіку в складі СРСР, у півку урядові республік, який дав волю всім, хто того бажав (не хочеться бути вільним, бо за цим — відпові-

дальність). А можна розпадівати національні почуття естонців — ще збереглися документи, які свідчать про примусове виселення «коріного населення з цього краю. Але, мабуть, настав час збирати каміння.

А робити це естонці ще не розучилися...

Костянтин ПАРИШКУРА,
Нарва — Тарту — Таллінні — Кохтла-Ярве.

До речі

Навечір 20 серпня нам повідомили з Таллінна цікаву деталь: у місті відбувся велелюдний мітинг, на якому і Народний фронт, і Інтерфронт Естонії виявили дивовижну одинорозкість в оцінці останніх подій у Москві.

Інформація «ГУ».

ЗАГУБЛЕНИЙ ХЛІБ

ресурси також за цією ринку.

Залишається додатні постановою Кабінету міністрів УРСР республіканським міністерствам фінансів, економіки, сільського господарства, торгівлі, Держкому комітетів УРСР хлібопродуктах, Укоопспільчине передбачити виконання необхідні гроші та матеріальні ресурси закупки сільськогосподарської продукції постачання господарств, продаватимуть хліб державі.

Прес-служба
Прем'єр-міністра УРСР

УТИ СКРИЗЬ..

площі, треба бережно ставитися до кожної «сотки». Поща земля використовується ефективно і є вимовою радлі «Янтарний» також. Вітім, буду говорити про свої бідно про них вже докладно відомляла ваша газета.

Інокім виникли слухоскути все й поїхати за нурдо родичів у Швецію. Але це вінді! Та й не в усіх є родичі за кордоном. Імабуть своїх синів думують

Іван КАЛНИЧЕНКО
власний кореспондент
«Голосу України»
Херсонська область.

Ж ПІШКУ

з 17 гектарів, головна причина таких повільних темпів — дефіцит коштів. А дві жовтні МРБ-2 стоять на ремонті. І з того, щоб поставити їх на новий рівень готовності, не вистачає коштів. Однак «Волга» свого кольору, придбана у травні цього року, завжди сприймає. Нею слугують гаски полях Анатолій Демченко. І йому його не обходить.

Валерій МАРЦЕНЮК
журналіст
Вінницька область.

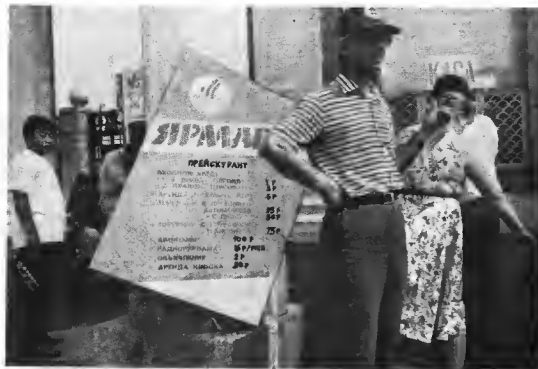
«АВРОРІ»

Особисті амбіції взяли своє над інтересом державним: минулого року «Аврора» знялася з виробництва лардерпрофілювачів. Сьогодні уже завіз кілька свач гусенят, формується катанова база, під водою лінійні стосовані силосні траншеї. А вже, нехай будуть гуси. Тим більше, що на світовому ринку цінуються лух і гусаче печінки. «От би нам інкубатор дістали, лухавит за валюту», — бідкається Василь Романчук, фазуєвальний лінійник і нічий мачеєв сажінь нам не страшний. Олександр МИХАЙЛЮТА, адський кореспондент «Голосу України».

Запорізька область.

РИНОК — ЗАБУТА СВЯТИНЯ?

Мабуть, воно справді так. Інакше чому б у Львові центральний майдан міста здавна й до нині гордо іменувався Ринком? У Києві центральний майдан іменуваться Інкша, але, по суті, це — той самий ринок інформації, попит на яку так підсочна останнім дням. Та й значимий ринковий ринок у столиці України, закін зроблено оцій фоторепортаж, знаходиться зовсім недалеко від центру міста, біля республіканського стадіону.

Скажимо банальність: ринок оживає, коли у когось щось немає, а у когось щось пишлось, а гроші, а там, атрачають сенси. Кажуть, у часі старих добрих війн протримали нічого не пишлось, ані торгівати. Один воєначальник казав: Другому: знаєш, мамі завтра нема чим тебе штурнувати. А той відповідає: горазд, а підкину тобі трохи патронів, а ти моїм солдатам підкинь тютюну, щоб і яам, і мам завтра жилось аспівно. Здається, вони що наш ринок — сама така. Будемо сподіватися, що поплис ані стане іншим.

Фото Сергія
КОВАЛЬЧУКА

медіки сотень лю-
ди: на сто відсотків
високого американ-
ського супроводжую-
чого республіки,
США.

«набитий»
(а не журналіст-
каві читача. То-
жувати розповідь
журналіста, своєрідної
з певних причин,
дещо викреслити:
триватимуть, тому
спеціалісти служби
секундомір плюс

Пасажир поруч з водієм —
начальник штабу по органі-
зації візиту президента
США, перший заступник Го-
лови КДБ УРСР М. Шама
розмовляє, але відчува-
є, наскільки генерал зібран-
ня і зосереджений. Його
повноваження величезні: від
права «виходу» на найвище
керівництво республіки і до
наказів про термінову пере-
дислокацію спеціальних під-
розділів КДБ, задіяних на
час візиту президента США.
Зіл не поспішає: кілька
годин ще є. Полковник
М. Демиденко попереджає

мо. Проінструктовані відпо-
відно водії автомобілів кор-
тежу, і ліс на шляху з Бо-
рисполя до Києва лише на
перший погляд здається без-
людним.

Що ж до зброї, то вона у
значній частині співробітни-
ків служби охорони є, але
не така, яка має впадати в
око. — продовжує Микола
Петрович. — У мене пісто-
лет. У деякого з колег не та-
кі традиційні, проте не менш
ефективні «засоби впливу»
на потенційних порушників.
Докладніше? Прощайте, але
про закармування зброю
— якимсь іншим разом...

Втім, — скрушно додає
полковник, — коли ми бачимо
технічні засоби і зброю, яка
є в розпорядженні наших за-

тсь все до найменших дріб-
ниць. Я бачив досить вели-
кий аркуш паперу, де з комп'ю-
терною чіткістю визначе-
но порядок слідування ма-
шки у кортежі: хто за ким,
яка швидкість має втриму-
ватися на кожній ділянці тра-
си. Більше того, передова
група (в даному разі «сікрет
сервіс» президента США)
може заявити: нас турбує
оцей каналізаційний люк або
отой віадук. Просимо їх огля-
нути! Доводиться робити й
це, хоча все вже перевірено
КДБ неодноразово...

Зіл виїздить на поле Бо-
риспільського аеродрому. Ра-
ції в салоні раз за разом по-
відомляють: «Перший виле-
тів» (американський літак з
частини охорони стартував

Новий співрозмовник, міс-
тер Р. Сноу, негайно і з ве-
ликою готовністю почав роз-
повідати про структуру й ме-
тоди роботи «сікрет сервіс»,
який сильно потішив моє жур-
налістське честолюбство.
Проте — жодного цікавого
деталю не прохопився. До
його обов'язків явно входить
люб'язно-загальним фраза-
ми «відштовхувати» настійливу
пресу. Ну що ж, згадалося
вчорашнє: «Сікрет сервіс»
інтерв'ю не дає...

...На стоянку підрулює
президентський боїнг. До
дверей літака, підтримуючи
обом нагоми на кожній схо-
динці трапа (перевіряється
його міцність), злітає агент
«сікрет сервіс». Візит роз-
почався.

чесь на ескорт.
важливо, щоб т-
руху не «розва-
жували» йшли-
ме до найпосес-
біля. (Пізніше,
данія президент-
ського Яру шта-
так сильно по-
мотоциклісти по-
ли «в обійми»
томобіль през-
шивши без на-
кнй. Тут же п-
манда і кортеж
ребудувався»
ноч).

...З машин,
«протоколісти»,
прохання збіль-
шити кортеж;
но по хвилинках,
б'ємося з гра-

Відтепер не таємно

ВЛУЧИВ КОРЕСПОНДЕНТ «ГОЛОСУ УКРАЇНИ», ДРОВІВЦІ ДЕНЬ У ШТАБІ СЛУЖБИ ОХОРОНИ КДБ УРСР, ЯКА ГАРАНТУВАЛА БЕЗПЕКУ ПРЕЗИДЕНТА США ДЖ. БУША ПІД ЧАС ЙОГО ВІЗИТУ ДО КИЄВА

союзних видань ви-
стигли ми зустрічаємо-
машинами колегами з-за
то напевне сходинко-
одному: в нас завжди
співісних «протівників»
терористів) — це про-
і преса».

речі, про пресу. Не обі-
без маленького екс-
вашим спеціальним
ондентом і «сікрет сер-
Кремезиний молодик з
якою гумкою за щокою
рекомендувався як один
співісних охорони прези-
денту, безпеліційно зая-
вляючи: інтерв'ю кореспон-
дентів не даємо». На
зауваження про те, що
така відповідь ви-
дає б подив (там пресу
зачекають), знехоту сховав
картку, пообіцяв подивитися о
вечора. Марно про-
чати до десятої, я дозво-
би (на самоті) щиро
ментувати подібну не-
закористість...

ДЕНЬ ВІЗИТУ

ВРАНЦІ тихенько прк-
сиділи в куточку ка-
бінету, де прохо-
останній інструктаж
на трасу виру-
автобус з охороною
знає, де він знаход-
ється в будь-який мо-
мент протягом дня і що ро-
на своєму «робочому
адресі», а згодом починає
маршрут і наш зіл.

Ведь закрутили колеса
автомобіля — і в салоні на-
голоси заговорили за-
молити радіостанції. Зви-
чайно, розумію далеко не
переговори ведуться ко-
Проте для кореспондент-
час від часу роблять ви-
їзди, і на стрічку мого дик-
тофона «лягають» запитання
Міністерства штабу, звернені
численних підлеглих: «Яка
станова на Хрещатику?
Ленінградський площі? На
кріськовому шосе? Ситуа-
контролюється?»

Рантом — дзвінок у ма-
шину. Відповідь: «Добрий
день, Микола Григоровичу!»
в порядку. Слідуюмо на
Хрещатику. Виявляється, ке-
секретаріату Верхов-
Ради УРСР М. Хоменко
будетися, як посуюються

журналіста: «Це — єдиний
час, який ми зможемо вико-
ристати для розмов. Потім
жодної вільної хвилини не
буде».

Ну що ж, почнемо. Мико-
ла Петрович стримано розпо-
відає: «Головне завдання
служби охорони — не грудь
ми лягати на дулю автомата
терориста, а заздалегідь роз-
робити маршрути слідуван-
ня кортежу, скоординувати
наші дії з міліцією, ДАІ. До
речі, пішла в небухту прак-
тика, коли в день приїзду
шанованих візитерів деякі ма-
гістралі перекривалися на
багато годин, в результаті
чого вкникали транспортні
«пробки» й вирувало незадо-
волення киян».

Ретельно продумується
схема розташування охорони.
Адже, погодьтеся, одна спра-
ва — Софійський собор з
його стінами і обмеженою
площею, а інша — Хрещати-
к, де може відбутися зу-
стріч з киянками (а їх там
збереться кілька десятків
тисяч). Причому, реагувати
доводиться миттєво. Примі-
ром, коли приїздив феде-
ральний канцлер ФРН
Г. Коль, він зажадав зупини-
ти машину в найлюднішому
місці. Наказ гостя — закон
для служби охорони! Кортеж
змінив напрям руху настіль-
ки блискавично, що ведуча
міліцейська машина не всти-
ла «вписатися» в маневр і
ледь не зім'яла будку-пост
ДАІ. Звичайно, до дрібниць
виришується проблема зв'яз-
ку: кожен із співробітників
служби охорони надійно зв'я-
заний зі штабом і може не-
гайно виконати його коман-
ду.

Тероризм? Як я вже вам
казав, такого явища в рес-
публіці ще не спостерігає-
ться (не вважати ж політич-
ним тероризмом мафіозі та
рекетирів!). Більше того, як-
що кілька років тому під час
приїзду до Києва тодішнього
президента США Р. Ніксо-
на ми могли — в принципі —
передбачити якісь виходи
його, скажемо так, політич-
них опонентів (зокрема, в'єт-
намських студентів, чорно-
шкірих гостей Києва — зга-
дайте, адже йшла війна в Ви-
єтнамі), то тепер ситуація
пом'якшилася. Але... антите-
рористичні групи ми має-

рубичних колег, то охоплює
біла задрігність. Але брак ва-
люти серйозно позначається
на можливостях придбати
щось подібне.

ПАМ'ЯТАЙМО й пен-
сичко хворих, яких у
Києві вистачає. Зви-
чайно, справляння небезпека
чатує не завжди. Приміром,
сьогодні вночі правоохоронні
органи заіпокоїлися, коли
якийсь невідомий намагався
вдертися до Генерального
консульства США в Києві.
Згодом затриманий заявив,
що його метою було переда-
ти президентові США...
спільний радянсько-амери-
канський проект по вивчен-
ню Галактики. Як — бачите,
цього разу минуло, але ж
десь, мабуть, вночі й
інші плани — менш наївні.

Щоб закінчити з темою
тероризму, слід наголосити
ще на одній обставині: кожна
«гаряча точка» міжнарод-
нальних конфліктів у СРСР
— це потенційна база для те-
роризму. А звідси — і пря-
мий «місток» для участі (або
к організації) у терористич-
них акціях зарубіжних «гаст-
ролерів»-професіоналів. Цей
фактор аж ніяк не можна
схвалити з терезів.

Але, — повторює пол-
ковник Демиденко, — головне
для служби охорони не вбити
зловмисника, а захистити ту
особу, як довірено охорони-
ти. Тому, зокрема, такі служ-
би з різних країн мають ма-
ло секретів одна від одної:
адже перед ними стоять
спільні завдання. Різниця
можуть бути результати зу-
стрічей на вищому рівні (гла-
ви держав далеко не завжди
дружать між собою), але в
будь-якому разі служби охорони
повинні виконати спіль-
не завдання — зберегти жи-
ття і здоров'я керівників. У
цьому розумінні ці служби
— поза політикою, хоча, зви-
чайно, працюють у них люди
з різними політичними пере-
конаваннями...

«Охоронці усіх країн, єд-
найтеся!» — це гасло чітко
й послідовно втілюється в
життя. За кілька тижнів до
візиту високого гостя в ту чи
іншу країну там висаджує-
ться численний десант, який
проробляє комплекс заходів.
Обговорюється й вирішує-

з Шереметьєва, «другий ви-
літ» (чергова частина поч-
ту президента США)...

ВТІМ, до прильоту Дж.
Буша ще є час, тож і
можливість вкрити ча-
шечку кави. Картина, скажу
вам, сюрреалістична (хоча не
раз у цьому ж Борисполі як
представник «Голосу Укра-
їни» був присутній на зустрі-
чах і провадах високих гос-
тей). Над зльотним полем ма-
йорит величезний зірчано-
смуғастий прапор, навколо —
численні автомобілі з амери-
канськими обрисамі і номе-
рами, а в залі чекання для
почесних гостей, у кріслах,
нудьгуючи, розважались...
морські піхотинці США. Ми-
волі пригадується, як ке-
дик групи «Союз» у Вер-
ховній Раді СРСР полков-
ник Алєксінс ляжав спів-
вітчизників жакетною ма-
рою. Незсміяним проєктом
гулюють бутсами американ-
ські піхотинці, а «вдаючи де-
мократії» осяпують їх квіта-
ми. Здається, тоді ж гене-
рал армії Крючков віщу-
вав майбутню окупацію на-
шої країни Пентагоном...

І ось ці «загарбники» —
переді мною (пізніше я поба-
чу їх ще не раз, зокрема —
в почесному караулі в Баби-
ному Яру; втім, з автомата-
ми у машинах на вулицях
Києва — теж).

Мені (так само, як і тис-
чам моїх співвітчизників) і
на думку не спагло осипати
цих хлопців з Огайо чи то
Міннесоти квітами — але,
пробачте, я, ветеран «холод-
ної війни» в галузі пропаган-
ди, так і не примусив себе
побачити в них ворогів. Як
безповоротно руйнується сте-
реотипи! А от на «сікрет сер-
віс» так розізлився. Зокре-
ма, коли побачив на льотпо-
му полі самовпевненого мо-
лодика, який напередодні обі-
цав мені підзвонити і обду-
рив. Тепер, нехтуючи дипло-
матичним протоколом, упій-
мав гостя за петельки і ви-
слював усе (майже все), що
думав про його поведінку.
Зрозумівши, мабуть, що зди-
катися настійливого газетна-
ра не вдається, здоровань
підвів мене до якогось свого
співвітчизника і пояснив, що
саме мені треба.

Вперше за своє журналіст-
ське життя я спостерігав не
стільки за головними подія-
ми, скільки за тим, що зви-
чайно залишається за кад-
ром: як кілька разів відчиня-
вся й зачинявся дверцята
лімузинів (аби у відповідаль-
ний момент не «заїло» зам-
ки), як скам'яніли облякчі
співробітників обох служб
охорони, як напружено пере-
мовлялися вони через радіо-
станції, як кваліфіковано на-
тали бронежилети морські піхо-
тинці, як шнуркувався в дорогу
кортеж.

Ніваго помахують амери-
канськими й українськими
прапорами «представники
громадськості» (служби без-
пеки — ось вона, електроні-
ка! — виявили в них понад
десяток ножів, заточених на
пальників, патронів і навіть
сокирку. Це — факт!). Пого-
лі, набираючи темп, кортеж
виїздить на автотрасу.

І ТУТ починається нове
випробування на «стрес-
остійкість» для служб
охорони, передусім, пересу-
вального штабу КДБ (у якому,
нагаду, знаходиться спеці-
альний кореспондент «Голо-
су України»).

...Журналісти, які висвіт-
люють у засобах масової ін-
формації «високі візанти»,
часто — на редакційних ма-
шинах — влізають до та-
ких кортежів. Але їхнє міс-
це — у «хвості» колони. А
звідти — все має дуже кра-
сивий вигляд: далеко попе-
реду блимають різноколірі
вогні мотоциклів ескорта, по-
казно шелестять «мерседе-
си», «зіли» й «волги». Отже,
відчуваєш себе учасником —
не побоюся цього слова —
урочистого дійства.

Але сьогодні це почуття
аж ніяк не відвідує тебе. Ос-
кільки в украї напруженій,
наелектризованій атмосфері
штабу — не до емоцій.

Попереду нашого зіла —
машина ДАІ і два автомобі-
лі зі співробітниками служб
дипломатичного протоколу. І
вже позаду оті, немов ялин-
кові іграшки, святково роз-
цвічені мотоцикли, які «обій-
мають» машину, в якій сід-
дують Дж. Буш і Л. Крав-
чук. «Швидкість — шістьде-
сят», — командує Микола
Петрович, щоразу оглядаю-

це зробити? А
чи з Дарниць,
щільними ряда-
маючи проїзну
си. Звичайно,
адресу президе-
ловні Верховної
не можуть не
як важко охо-

Ще одна пр-
н балкони всіх
шляху слідува-
щільно забито
ми. Півквартал-
лих халатах, —
напрямовуючи
роном. Скляни-
заводу буквально
його «мешканці»
нею роботу д-
даєш щільні
даєш гарантію
або з-за бордю-
тється на кортеж
око терориста
го божевильно-

Поруч зі мн-
манда: «Верто-
від траси!» Гві-
шина ДАІ сл-
то лворуч, то
ху. «Коли пр-
вилтав з Мос-
тають мені штаб-
сою з'явився о-
ських літаків,
ють в аеропор-
во. Так-от, ам-
нили кортеж,
ретнув шлях
лайнері — ав-
ляється на шос-
прибираємо ве-
ги».

РАЦІ в ма-
но гріють
вантажені
туация на Х-
відповідь луна-
дей, проте вл-
Кортеж вплив
нову магістра-
райні. До под-
ватимуся: їх
спостерігати о-
телебаченно,
цей час зане-
рода: пішов
кортеж на ш-
шетська у зб-
Кругло-Універ

Гарячі емо-
ті гасла з д-
значними ви-
жаннями — ві-
до «геть»
ти поглядом л-
та пасажирів

«ОЧЕРЕТ МЕНІ БУВ ЗА КОЛІСКУ...»

ТРАВНИ МУЗЕЙНОЇ ТИШІ

«Хочу запитати: хто і коли заборонив вимовляти стару лісино нашого народу, який завжди була дуже допугливою серед народу...? «Очерет мени був за коліску!» Нагадаю ті слова:

Очерет мени був за коліску,
В болячку я родився і зріс,
Я люблю свою тату поліську,
Я люблю свій журичківський.
На Полісся покмуре болото,
По-Полісськ вода зупилася.
Тільки де-не-де квітє самотній,
Тільки де-не-де наплетє селя.

За псаломським Полісся пісню називали «чароконю», і вона була під заборону. Мій рідний дядько за цю пісню у 1938 році втратив у холодній на постаріну майже цілу добу.

А ось після війни щось оголосили: «Полісся» — це не тільки й не тільки «чароконю», бо її співали й бандерізи. Але хоча співали багато українських пісень свого народу — то що, їх усі заборонили!

Нам, людям старшого покоління, ця пісня нагадує нашу дитинство, підліткові роки...

Читаво цю пісню до редакції і гадую свої давні відвідання обласного архіву в Луцьку. Хотілося тоді на власні очі трохи-такти оригінал, впритул одного з малаполювських поетів 20—30-х років і дізнатися, чи не в Рівненщині він, був, родом. Незважаючи на авторитетну рекомендацію редактора обласної газети, мені не доводилося знайомитися з «додатком збірника» номер якої вичитав у вже опублікованій літературознавчій праці, — секрет! Оскільки ж редактор архіву відкинув, мені незручно відпустити ні з чим прикладного відвідувача, то він зарплатив мені ознайомитися з «додатком». Так я натрапив на текст пісні «Очерет мени був за коліску» про яку так чув різні невідки.

Під текстом пісні, невідомо коли і ким записано на клаптику паперу, не було ніякого підпису. Очевидно. Ці записи поліських знавців при обшукі і акористали його як обов'язковий документ. А вже щось із пісниських «додатків» вийшло в цілі сторінки опублікованих дописів: «Вказує, що це написав бандерівець у 1941 році». Можна було й повернути, бо ніхто в ті часи не міг сказати, який родовід цієї пісні. А вона була популярною, це я

знав, не тільки у Волинській, Рівненській, старі обласних, а й у північних районах Хмельниччини.

Можна погодитися з автором дита, що пісню співали різні люди. Однак ті, хто говорять про її «бандерієвське походження», дуже далекі від правди. В цьому я переконався, коли прочитав у Центральному бібліотечному Академії наук УРСР збірку поезій українського поета Дмитра Фальківського «Полісся», що виникла друком 1931 року в харківському видавництві «Західна Україна». Не здаючись, а радість переживаю, що тоді, коли зустрівся з давніми радянськими «бандерієвцями», мені був за коліску... Після строфи, наведеної в дитстві, лиши аразу ж іша:

Що там тропілки, лиши лапспіні
І дитинство, а лиши до несл.
Я одав би за неї одразу
І Тибет, і Урал, і Кавказ.

(В архівному тексті безмісний виконавець, щоб не ображати радянських людей, доміняв: «Урал» і «Кавказ» на чужоземні назви).

Автор висловлював своє захоплення природою Полісся:

Хоч у злидних живннво, у бруді,
Та привіла я по весні,
Колі встанови вітрові груди
І летиш, і летиш на човні...
А вода і хлопоче, і плаче,
Залишилася в люті злобі.

Ну, скільки, в його серці гарчє,
Віж вівні навісні на любі?

Вірш датований 1925 роком. Зазначено й місце написання — Воєнка під Києвом.

Хто ж такий Дмитро Фальківський? Чому так заздалеку опитував Полісся? Вперше пошитою пошитою його преса, аби не сказати, що це пік часу написання у Львівському університеті цієї пісні Микола Даниш, який ще тоді, десь 1966 року, дуже високо цінував талант співця Полісся і холодно цитував ним, студентам молодих курсів:

Ех!.. і вадрило ж плете життя —
Пішки струни у серці дзвоні... дзвоні...
Хоч і хочеш мажором утяти,
Дитинстві чорточе чорна, кіт... дзвоні...

Резонанс

Х БА ТО ГРИХ ПЮБИТИ СВІЙ НАРОД

Вашу газету в переддвер'ю з початку її заснування, і завжди знаходив у ній щось цікаве для себе. Особливо з історії України, з питань відродження: її державності, духовності, культури. Кілька разів поривався вже написати з окремих питань, які порушувала газета.

Та ось прочитав матеріал Сергія Павленка «Глухота, або як давно були націоналістами» (Голос України, 6 липня 1991 року) і не ставля. Немає ж досі у нас, на Україні, є, такі «націоналістичні», так званих суверенітарно-націоналістичних, які вважають живлення української мови провтом націоналізму, «бандерієвщини», «ігнорувачів»... Не знав би, чи не вважали б, що це жоден з наших. Зокремі відвідав від свого українського кореня, козаків історії, всього людського, що є в душі українця.

Немає і я подібні факти, бачив. Пережик. Більше трішки дещитиляти я веду роботу Торчистимого народного музею на

громадських засідках. Тисячі, десятки тисяч людей приїхали до мене запитати про цю справу. Але з пам'яті не виходить приїзд відомого українського письменника Бориса Харчука. Він цікавився багатьма документами з історії Волині. Не все сприймав на віру, перепитав, уточнював. І в кінці відвідув записав одне незвичайне речення: «Шле раз переконався, що ллялю любити свій край не гріх, якщо це для етні». Пільки розпрошався і від'їхав до Володимир-Волинського, як до музею завітати док.

— Що робив у вас Борис Харчук?

— Слухав аксусорію, записував.

— У кінці відвідув теж!

І скількись обідав над книгою. Перепитали те палке речення у своїх блокнотів. Зрозуміло — за людською думою поспіх. У чомусь підозрював. Від своїх друзів почує — у націоналізм.

За те захоплення історичним краєзнавством чує і на свою адресу так же звинувачення. Недаремні перші свідчення райкомів партії звинувачували навіть у моїх статтях в районній газеті з питань благоустрою селища Таракани. Радатор районної газети зателефонував: «Можливо, чомось не розумію. Прочитай — де тут націоналізм». Отже «чоток» чужої мови, джерело джерел, який лідар щодо статті. Мабуть, у мікрофон розглядав.

А скільки сміхотворних звинувачень чує на адресу руху. Просто дуже дивакує — знову шукаємо ворогів. Ніби вони злочинні учинили більше, ніж Сталін з лосподоносними. Особливо, коли мова йде про відродження державності, самостійності України та про її національну символіку. Немає ж чужої мови не чує, душою віковимого прагнення українського народу до волі, не чує голосу Кобзаря, загубили історичну пам'ять?

Правда, прізвисько Дмитра Фальківського навіть під час хрущовської «відлиги» вимовлялося з великою обачистію. Адже вважали його «полюс-замешником», «ворогом народу», «терористом-білопардичем». Ного розстріляли 17 грудня 1934 року разом з відомими поетами Олексієм Визанком, Костем Буревієм, силами знаного західноукраїнського письменника і журналіста Антона Крушельницького — Іваном і Тарасом.

Здається, ніхто з українських поетів, які були відірвані від рідних місць радянсько-польським кордоном, не написав віршів таких глибоко щемних, араважних болем розлуки з матір'ю, батьком, з «хатиною за селом», «волохотом пушено», як Дмитро Фальківський.

А в хвильний розпачу, болючого роздумування над лицемірством тих, «хто життя за полу заловив і кичить: О. Кошута! Вбаві!», зніч його пера з'являються і такі рядки:

Я сплуну у Ч...
Дні і ночі голодний, без сил,
Я на смітнику Жовтня полавсь,
Не жаждав я тіней з могил,
Тіней тих, що в сам розстрілю...

Такого реалізму Дмитру Фальківському не прощали. Про нього та його товаришів Григорія Косиченка, Бориса Тенету критик Ф. Яворський у журналі «Голос» (1927 рік) писав: «Чому і як саме було, йшло прекрасне у своєму розвитку життя відомого в деяких районах їх творчості як у вільному демократії? Поет і літературознавець Дмитро Загальний ж у «Літературній газеті» називав цих поетів «мрійниками», «не пристосованими до творчої буденної праці», знаходили у них «самолюбну есенціальну пошуху». Так показує офіційна критика практика влади прекрасну поезію з ширини, справжніми людськими почуттями в «прокрустове ложе» офіційного оптимізму, який саме тоді починав заповнювати все життя.

Григорій ДЕМ'ЯНЧУК,
присяжанин

Рівне.

Усі ми, мабуть, уварували спільно пропитати хоч короткі курси історії України: Грушевського, Кривіжівця, інших авторів і відчув, що наша історія підлягає пров'язу українського козацтва, найкращіших умів народу нашого в давніші і зовсім недавні часи. Гріх забувати ту мету, за якою ми йшли боротьба. Це ж який тиждень парадоріал, про сам отахк лурт-організації, про ми пише жур-налист Павленко, що трагедія нашого народу, що нам доводилося навіть мово відроджувати, бо отакі нучимом запроде-ли її — найкращішу національну ознаку, співучу мову Шевченка, мово всі українські матеріє.

Зупиніться, нашіди Валуєва! Не маєте оглоблю націоналізму! Вслушайтеся в чернину мелодію української мови, переберіть по годинах і днях історії України. І якщо ви не чуєте душою, почувте в ритмі її серця єдине — преганяне до слів української державності, мови, культури, духовності.

Григорій ГУРТОВИЙ,
вчитель-класовий.

Торині
Волинської області.

У 1986 році музеєм місцевих підприємств відкрито музей народної творчості. У 1990 му за суза зросла більш як у шість разів. Але хіба за технікою? Ні, за факти. Десятою відсотків українських музеїв опинилися за межею бідності. Дистітисі експонатів потрібні термінові реставрації. І з кожним днем їх кількість зростає.

Та чий тільки фінансовий підтримувач потрібний? Для їх вивчення потрібна й ґрунтуюча юридична основа, зміна статусів, кадрове забезпечення. Про це, до речі, і йшлося на розширеному засіданні постійної Комісії з питань культури та духовного відродження Верховної Ради УРСР за участі представників Мінкультури, творчих спілок та музеїв республіки.

Вільність музеїв підпорядкованих Міністерству культури й фінансується з держбюджету УРСР, сказав Максим Спілка, заступник голови Комісії з питань культури та охорони історичного «сервісу» Міністерства міськарств. — Рента — отримують кошти з бюджетів місцевих Рад. Але раптово піднялися ціни на реставраційні роботи банкетів найвище.

— Отже, доведеться шукати інші джерела фінансування?

Так. І вони є. Хоча б отаке: багате наших експозицій можна демонструвати за кордоном й отримувати за ними гроші. Але тут єдиний юридичний захист мови. Без цього довола частка прибутків осідати в Москві.

І справді: ось уже рік, як прийнято Декларацію про державний суверенітет України, але валютні обмеження республіки й досі повільно контролюються центром. Доки це триватиме, доки годі й думати про інформатизації розвитку нашої культури.

Та чий тільки від держави треба просити фінансати? Учасники зустрічі наполювали на необхідності розвитку спонсорства. Тим паче, щодо цього є певні досягнення.

— Багато великих підприємств, кооперативів допомагають підтримувати культуру, мистецтво, а саме: музична школа культури УРСР Валентина Врублевська. — Спонсором міжнародного свята української фольклорної «Вереб'яна», наприклад, виступає «Українська біржа». Такі починання слід заохочувати і щодо музеїв.

Без спонсорів усім культурним закладам доводиться важко. Музеї тут — не виняток: середня зарплата в них становить близько 150 карбованців. Фактично підраховують, що підтримувати ці 800—900 тисяч карбованців щомісяця без урахування інфляції. Це, скажемо прямо, не гроші, вони йдуться про таку величезну гадюку.

Наприкінці засідання Лесь Таток зазначив, що всі пропозиції акадмізуютьтись комісією для аналізування їх у проект Закону про культуру.

Володимир
СТАНІСЛАВЧУК.

